

Zaslugom: Imersia, Vikimedijine ostave

Jednogodišnje stablo barbadoskog oraščića

Ugljenične farme

Klimatske promene dovode do rasta globalne temperature na Zemlji, jer ljudi proizvode sve više gasova kao što je ugljen-dioksid (ovaj gas utiče da sunčeva toplota ostane „zarobljena“ u atmosferi). Tim nemačkih istraživača predložio je način za uklanjanje ugljen-dioksida iz atmosfere, koristeći ugljenične farme. „Ove farme osmišljene su zbog prevelike emisije ugljen-dioksida, koji nastaje kao proizvod ljudskih aktivnosti, i osnovni je uzrok klimatskih promena“, kaže Klaus Beker, jedan od nemačkih naučnika.

Ovaj tim pokazao je da se ugljen-dioksid iz atmosfere može ukloniti sađenjem drveća *Jatropha curcas*, barbadoskog oraščića, na većim površinama. Barbadoski oraščić je mala biljka otporna na visoku temperaturu, i sve dok ima dostupne vode može da raste u tropskim pustinjama, oblastima koja inače nisu pogodna za gajenje biljaka potrebne za ljudsku ishranu.

Naučnici su otkrili da jedan hektar pod *Jatropha curcas* (površina fudbalskog terena), može da usvoji i do 25 tona ugljen-dioksida iz atmosfere (ista težina kao 250 mladunaca slona), godišnje! Biljkom *Jatropha curcas* je do sada zasađeno preko 3% Arabijske pustinje, što čini skoro 70.000 km² pustinje (1 km² je oko 100 fudbalskih terena). Ovo je ogromna površina, ali je u odnosu na celokupnu oblast Arabijske pustinje, veoma mala! Inače *Jatropha curcas* može da veže istu količinu ugljen-dioksida koju proizvode sva motorna vozila u Nemačkoj tokom 20 godina.

U ovom trenutku, ugljenične farme su samo hipoteza, ali Klaus i njegove kolege razmatraju način da podstaknu vlade država sveta, da odobre dalja istraživanja na ovom pilot projektu, kako bi se ustanovio stvarni efekat ovih farmi na smanjenje klimatskih promena.

Fun facts

Šta je *Jatropha curcas*?

Jatropha curcas je žbunasta biljka cvetnica sa otrovnim semenom, koja može da naraste i do 6 metara u visinu. Može da raste u pustinjskim uslovima, zato što je prilagođena na suhu podlogu i trpi ozbiljan nedostatak vode u zemljištu. Njena semena sadrže ulje koje se može koristiti kao biogorivo u nekim dizel motorima. Ova vrsta, najbolje je prilagođena da u nepovoljnim pustinjskim uslovima, vezuje ugljen-dioksid i proizvodi značajnu količinu biomase za relativno kratko vreme. Prvobitno se uzgajala u tropskim oblastima Amerike, uključujući i Meksiko, a danas se gaji širom sveta u subtropskim oblastima.

Kako *Jatropha curcas* pomaže u vezivanju ugljenika?

Fotosinteza je proces u kome organizmi (kao što su biljke) stvaraju sebi hranu iz ugljen-dioksida i vode. Da biste napravili nešto, i vama je potrebna energija. Da bi stvorile hranu, biljke koriste sunčevu energiju. Takođe i biljke *Jatropha curcas* koriste proces fotosintezu, da od ugljen-dioksida iz vazduha naprave šećer (koji sadrži ugljenik) i oslobode kiseonik, nazad u atmosferu. Šećer biljke koriste kao hranu i za rast, ugradivši ugljenik u svoja tela.

Kada biljke izgube lišće ili uvenu, podležu procesu truljenja, razlažući se u najmanje gradivne delove uključujući tu i organski ugljenik (prisutan u svim živim bićima), koji kao takav ostaje u zemljištu. Povećanjem organskog ugljenika u zemljištu, smanjuje se nivo ugljen-dioksida u atmosferi, a povećava se kvalitet zemljišta. Organski ugljenik ostaje u zemljištu dok ga drugi organizmi ne iskoriste. Ako je deponovan u dubljim slojevima zemljišta, tu će ostati duže vreme, neiskorišćen. Ako se zemljište preore, na primer za potrebe poljoprivrede, onda će to povećati šanse da ga drugi organizmi usvoje ili iskoriste, i otpuste nazad u atmosferu kao ugljen-dioksid ili metan.

Ovo je dečja verzija saopštenja Evropske Geonaučne Unije (EGU) „Može li sadnja drveća u pustinjama da ublaži klimatske promene.” Tekst je napisala Džejn Rob, za naučnu javnost recenzirali Joanis Baziotis i Danijel Hil, a za korišćenje u obrazovne svrhe, Seli Deng. Verziju na srpskom jeziku priredila Marina Drndarski. Za više informacija pogledajte: <http://www.egu.eu/education/planet-press/>.

